

Creating and Validating the School Counselor Attitude Questionnaire

Mehdi Shomali Ahmadabadi¹, Atefeh Barkhordari Ahmadabadi^{2*}

¹ PhD in Psychology, Education department, Ardakan, Yazd, Iran. ORCID: 0000-0002-0218-2229

² Master's student in clinical psychology, Isfahan (Khorasgan) Branch, Islamic Azad University, Isfahan, Iran, ORCID: 0000-0002-0062-3676

ABSTRACT

Received: 2025/03/06
Reviewed: 2025/11/24
Accepted: 2025/02/08
P.P: 165-180

Keywords:

- . Adolescents
- . Creating
- . School Counselor Attitude
- . Validating

* Corresponding author
✉ atefeh.8449@gmail.com

Background and Objectives: Despite the evident need for support and guidance, many adolescents are reluctant to seek help from school counselors. Therefore, assessing students' attitudes toward school counselors is crucial for improving counseling performance and promoting positive attitudes toward psychological help-seeking among students. This study aimed to develop and validate the School Counselor Attitude Questionnaire.

Methods: The present research is a quantitative study with a correlational approach, conducted on the population of second-cycle high school students in Ardakan during the 2023-2024 academic year. Sampling was performed voluntarily due to implementation constraints. The research instruments included the School Counselor Attitude Questionnaire, the Attitudes Toward Seeking Professional Psychological Help Questionnaire, and the Fear of Negative Evaluation Scale. Data from 273 participants were analyzed using SPSS 26 and AMOS 24 software.

Findings: The results of exploratory factor analysis indicated that the School Counselor Attitude Questionnaire is single-factor with 10 items, explaining 58.31% of the variance. The internal consistency of the questionnaire was calculated using the item-total correlation method and was obtained above 0.50. The results showed a significant positive correlation between professional psychological help-seeking and attitudes toward school counselors ($r = 0.57$) and a significant negative correlation between fear of negative evaluation and attitudes toward school counselors ($r = -0.44$), confirming convergent and discriminant validity. The results of confirmatory factor analysis showed factor loadings above 0.40 and favorable fit indices, supporting the construct validity of the questionnaire. Cronbach's alpha value was 0.92, indicating adequate reliability of the questionnaire.

Conclusion: Based on the results of this study, the School Counselor Attitude Questionnaire is a suitable tool for assessing adolescents' attitudes toward school counselors.

Citation (APA): Shomali Ahmadabadi M, Barkhordari Ahmadabadi A. (2025) [Creating and Validating the School Counselor Attitude Questionnaire]. *The Journal of Research in Guidance and Counseling Education*, 10(1), 165-180.

 [https:// 10.48310/EDU.2026.18655.1557](https://10.48310/EDU.2026.18655.1557)

ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه

مهدی شمالی احمدآبادی^۱، عاطفه برخوردار احمدآبادی^{۲*}

^۱ دکتری روانشناسی، آموزش و پرورش شهرستان اردکان، یزد، ایران

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، واحد اصفهان (خوراسگان)، دانشگاه آزاد اسلامی، اصفهان، ایران

چکیده

پیشینه و اهداف: با وجود نیاز آشکار به حمایت و راهنمایی، بسیاری از نوجوانان تمایلی به کمک گرفتن از مشاوران مدرسه را ندارند بنابراین ارزیابی نگرش دانش‌آموزان در خصوص مشاوران مدرسه برای بهبود عملکرد مشاوره و ترویج نگرش مثبت به کمک‌طلبی روانشناسی در بین دانش‌آموزان بسیار مهم است. این مطالعه با هدف ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه انجام شد.

روش‌ها: پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کمی با رویکرد همبستگی است که در جامعه آماری دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر اردکان در سال ۱۴۰۳-۱۴۰۲ انجام شد. نمونه‌گیری با توجه به محدودیت‌های اجرایی به روش داوطلبانه انجام شد. ابزار پژوهش شامل پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه، پرسش‌نامه نگرش به سمت جستجوی کمک روانشناختی حرفه‌ای و مقیاس ترس از ارزیابی منفی بود. ۲۷۳ داده با استفاده نرم‌افزارهای آماری Amos24 و spss26 تحلیل شد.

یافته‌ها: نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه تک‌عاملی و دارای ۱۰ سؤال است که ۵۸/۳۱ درصد واریانس را تبیین می‌کند. همسانی درونی پرسش‌نامه با استفاده از روش همبستگی گویه-کل محاسبه شد و بالاتر از ۰/۵ به دست آمد. نتایج نشان داد که بین کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی و نگرش به مشاور مدرسه رابطه مثبت معنی‌دار ($r=0/57$) و بین ترس از ارزیابی منفی و نگرش به مشاور مدرسه رابطه منفی معنی‌دار ($r=-0/44$) وجود دارد و روایی همگرا و واگرا تأیید شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد بارهای عاملی بالای ۰/۴۰ بوده و شاخص‌های برازش مطلوب هستند که از روایی سازه پرسش‌نامه پشتیبانی می‌کنند. مقدار آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب پرسش‌نامه است.

نتیجه‌گیری: بر اساس نتایج این مطالعه، پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه ابزاری مناسب برای سنجش نگرش دانش‌آموزان نوجوان به مشاور مدرسه است.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۲/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۰۹/۰۳

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۱/۱۹

صفحات: ۱۶۵-۱۸۰

واژه‌های کلیدی:

- . اعتباریابی
- . ساخت
- . نگرش به مشاور مدرسه
- . نوجوانان

* نویسنده مسئول

atefeh.8449@gmail.com

مقدمه

نوجوانی یک دوره حیاتی رشدی است که با چالش‌های مختلف روانی و تحصیلی مشخص می‌شود و بسیاری از نوجوانان استرس‌های تحصیلی قابل توجه، مشکلات هویتی و تلاش‌های مضاعف برای استقلال‌طلبی را تجربه می‌کنند که منجر به افزایش آسیب‌پذیری در برابر مسائلی مانند اضطراب، افسردگی و شکست تحصیلی می‌شود (Hamidipour & Ezadian, 2023؛ Shum et al, 2024). فشارهای مرتبط با عملکرد تحصیلی، همراه با نیاز به ایجاد و حفظ روابط اجتماعی و هویت شخصی، اغلب به احساس سردرگمی در مورد مسیرهای شغلی آینده و مشکلات تحصیلی و روانشناختی منجر می‌شود (Wiglesworth, 2024). همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که بسیاری از دانش‌آموزان نوجوان اغلب به دلیل‌های عوامل مختلف فردی مانند مشکلات جسمی، روانی و شخصیتی و نگرش منفی به ادامه تحصیل (Abedi Parija & Sadeghi, 2023) و عوامل محیطی مانند مشکلات اقتصادی و معیشتی، کارکرد معیوب

خانواده، محیط آموزشی ناکارآمد، محیط زندگی نامناسب و آسیب‌های دوران تحصیل با افکار ترک تحصیل نیز مواجهند که با نبود سیستم‌های حمایتی تشدید نیز می‌شود (Gbaguidi & Adetou, 2024). مطالعات اخیر نشان می‌دهد که شیوع مشکلات سلامت روان در میان نوجوانان به طور قابل توجهی افزایش یافته است؛ برای مثال، بیش از ۲۰ درصد نوجوانان علائم افسردگی عمده را تجربه می‌کنند، و عوامل خارجی مانند همه‌گیری کووید-۱۹، استفاده بیش از حد از رسانه‌های اجتماعی، و فشارهای اقتصادی خانوادگی این مشکلات را تشدید کرده‌اند (Xiao et al, 2025; de Heer et al, 2025). این چالش‌ها نه تنها بر عملکرد تحصیلی تأثیر می‌گذارند، بلکه می‌توانند به مشکلات بلندمدت در سلامت روان منجر شوند و نیاز به مداخلات حمایتی زودهنگام را برجسته می‌کنند.

در این بین مشاوران مدرسه می‌توانند نقش حیاتی در ارائه راهنمایی، حمایت عاطفی و ارائه منابع لازم برای رسیدگی و بهبود این مسائل داشته و دانش‌آموزان را تشویق کنند تا برای بهبود عملکرد تحصیلی و سلامت روان خود به دنبال کمک باشند (Sabagh Kermani & Fouladchang, 2023; Hosseinian et al, 2023). مشاوران مدرسه به عنوان یکی از مهم‌ترین منابع حمایتی در محیط آموزشی، نقش حیاتی در کمک به نوجوانان برای غلبه بر این چالش‌ها ایفا می‌کنند و می‌توانند با ارائه راهنمایی‌های مناسب به بهبود سلامت روان و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان کمک نمایند (Jia et al, 2025). مشاوران می‌توانند دانش‌آموزان را در مدیریت استرس، حل مسائل هویتی و تصمیم‌گیری‌های شغلی یاری دهند و حتی در پیشگیری از مشکلات روانی مانند افسردگی و اضطراب نقش پیشگیرانه داشته باشند. علاوه بر این، مشاوران مدرسه می‌توانند پلی بین دانش‌آموزان، خانواده‌ها و متخصصان سلامت روان ایجاد کنند تا حمایت‌های یکپارچه‌ای فراهم شود (Roziqi, 2025). تحقیقات نشان می‌دهد که حضور فعال مشاوران در مدارس می‌تواند نرخ موفقیت تحصیلی را افزایش دهد و از ترک تحصیل جلوگیری کند (Sapitri & Syafiq, 2025; Jia et al, 2025). با این حال، اثربخشی این نقش وابسته به تعامل مثبت دانش‌آموزان با مشاوران و نگرش آن‌ها به مشاوره است (Shomali et al, 2020).

با این حال و علی‌رغم مزایای بالقوه خدمات مشاوره مدرسه، بسیاری از نوجوانان از مراجعه به مشاوران خودداری می‌کنند یا نرخ مراجعه آنها بسیار پایین است، که این مسئله می‌تواند به کاهش کلی اثربخشی برنامه‌های حمایتی آموزشی منجر شود (Fazlifar et al, 2024; Shomali et al, 2020). علاوه بر این، برخی از نوجوانان ممکن است به دلیل عدم اعتماد به محرمانه بودن جلسات و ترس از انتقال اسرار فردی به والدین یا کادر مدرسه و تبعات قانونی از حضور در جلسات مشاوره، امتناع نمایند (Kalkbrenner et al, 2019). همچنین بررسی‌های تجربی و پژوهشی نشان می‌دهد که عوامل فرهنگی ممکن است بر رفتارهای کمک‌طلبی تأثیر بگذارد، زیرا برخی از دانش‌آموزان در فرهنگ‌هایی زندگی می‌کنند که در آن گفتگو و صحبت در مورد مشکلات عاطفی یا تحصیلی پسندیده به نظر نمی‌رسد (Guo et al, 2015). مطالعات مستند نشان می‌دهند که در جوامع مختلف، از جمله ایران، تنها بخش کوچکی از افراد نیازمند به کمک، از خدمات مشاوره‌ای حرفه‌ای استفاده می‌کنند و مطالعات اخیر حاکی از آن است که کمتر از ۳۰ درصد دانش‌آموزان نوجوان حتی در مواردی که مشکلات روانی جدی دارند به مشاوران مدرسه مراجعه می‌کنند، (Fazlifar et al, 2024; Shomali et al, 2020; Roziqi, 2025). این عدم مراجعه نه تنها فرصت‌های حمایتی را از دست می‌دهد، بلکه می‌تواند به تشدید مشکلات روانی و تحصیلی بیانجامد و بار اقتصادی و اجتماعی بر سیستم آموزشی تحمیل کند (Sapitri & Syafiq, 2025).

علل عدم مراجعه به مشاوران مدرسه بر اساس مبانی نظری و پژوهش‌های تجربی متنوع است و شامل عواملی مانند انگ اجتماعی مرتبط با مشاوره، ترس از قضاوت توسط دیگران، عدم اعتقاد به اثربخشی کمک‌طلبی حرفه‌ای و نگرانی‌های مربوط به محرمانگی جلسات می‌شود (Shomali et al, 2020). در جوامعی که بحث در مورد مشکلات عاطفی اغلب تابو تلقی می‌شود، عوامل فرهنگی نقش پررنگی ایفا می‌کنند و می‌توانند رفتار کمک‌طلبی را تحت تأثیر قرار دهند و علاوه بر این، نوجوانان ممکن است به دلیل ترس از انتقال اطلاعات شخصی به والدین یا کادر مدرسه و

تبعات قانونی یا اجتماعی، از حضور در جلسات مشاوره امتناع کنند (Kalkbrenner et al, 2019). با این حال یکی از عوامل کلیدی در این میان، نگرش منفی به مشاوره است که می‌تواند به عنوان یک مانع روان‌شناختی عمل کند و رفتار کمک‌طلبی را کاهش دهد (Kalkbrenner et al, 2019؛ Guo et al, 2015؛ Shomali et al, 2020؛ 2024). بنابراین شناسایی، ارزیابی و رفع موانع نگرش به مشاوران مدرسه برای افزایش اثربخشی خدمات مشاوره‌ای و پرورش نگرش مثبت در بین دانش‌آموزان نسبت به کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناسی بسیار مهم است و در همین راستا در سه دهه گذشته، ابزارهای متنوعی برای ارزیابی نگرش به کمک‌طلبی، نگرش به مشاوره، خودکارآمدی مشاوران ایجاد شده که می‌توان به پرسش‌نامه نگرش مشاور مدرسه^۱ (Baker & Slakter, 1975)، مقیاس مهارت‌های غیرشناختی مشاور مدرسه (Dastbaz et al, 2024)، مقیاس منابع خودکارآمدی مشاوره^۲ (Ooi et al, 2020)، مقیاس خودکارآمدی مشاوران^۳ (Usher and Pajare, 2009) و جهت‌گیری به کمک‌طلبی حرفه‌ای^۴ (Fischer & Farin, 1995) اشاره کرد.

اگرچه این معیارهای خودگزارش‌دهی در سنجش نگرش به مشاور و مولفه‌های مرتبط با کارآمدی جلسات مشاوره کاربرد بسیار زیادی دارد و برخی از این ابزارها نیز در ایران هنجاریابی شده است (برای مثال Hosseinian et al, 2023)، یا مورد استفاده قرار گرفته (برای مثال Shomali et al, 2020)، با این حال، بسیاری این ابزارها برای ارزیابی تخصصی نگرش به مشاور مدرسه در میان نوجوانان طراحی نشده (برای مثال جهت‌گیری به کمک‌طلبی حرفه‌ای (Fischer & Farin, 1995) و یا در جامعه نوجوانان ایرانی هنجاریابی نشده (برای مثال پرسش‌نامه نگرش مشاور مدرسه (Baker & Slakter, 1975) و علاوه بر این، این ابزارها اغلب شامل تعداد زیادی سؤال هستند که اجرای آن‌ها را در محیط‌های آموزشی ایران، با محدودیت‌های زمانی و منابع، دشوار می‌سازد.

در مجموع با وجود اهمیت خدمات مشاوره‌ای در مدارس، تحقیقات نشان می‌دهند که بسیاری از نوجوانان به دلیل نگرش‌های منفی، انگ فرهنگی، یا عدم اعتماد به محرمانگی جلسات، از این خدمات استفاده نمی‌کنند (فضلی‌فر و همکاران، ۱۴۰۲؛ Kalkbrenner et al, 2019). اگرچه ابزارهایی مانند پرسش‌نامه نگرش مشاور مدرسه (Baker & Slakter, 1975) وجود دارند، این ابزارها (برای مثال Baker & Slakter, 1975؛ Ooi et al, 2020؛ Usher and Pajare, 2020؛ Fischer & Farin, 1995) برای جوامع غربی طراحی شده‌اند و با توجه به تفاوت‌های فرهنگی و بومی، ممکن است برای نوجوانان ایرانی مناسب نباشند (Shomali et al, 2020). علاوه بر این، طولانی بودن این ابزارها اجرای آن‌ها را در محیط‌های آموزشی ایران دشوار می‌کند. این پژوهش با هدف ساخت و اعتباریابی ابزاری کوتاه و متناسب با فرهنگ ایرانی برای سنجش نگرش نوجوانان به مشاوران مدرسه انجام شده است تا موانع کمک‌طلبی، شناسایی و مداخلات مؤثری طراحی شود. بنابراین این مطالعه با هدف ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه نوجوانان ایرانی انجام شد.

روش

این پژوهش از نظر ماهیت از نوع پژوهش‌های کمی و به لحاظ هدف از نوع مطالعات کاربردی است. روش پژوهش همبستگی بود که در آن به اعتباریابی پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه در جامعه دانش‌آموزان نوجوان ۱۵ تا ۱۸ سال شهر اردکان پرداخته شد. جامعه آماری پژوهش دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه شهر اردکان در سال ۱۴۰۲-۱۴۰۳ با تعداد ۳۹۰۰ نفر بودند. حجم نمونه در این پژوهش ۲۵۰ نفر تعیین شد که بر اساس قواعد استاندارد روان‌سنجی برای تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی توجیه‌پذیر است. برای تحلیل عاملی توصیه‌های کلی شامل حداقل

1. The School Counselor Attitude Inventory

2. Counselors Self-Efficacy Sca

3. Sources of Counseling Self-Efficacy Scale, Malay

4. Attitudes Toward Seeking Professional Psychological Help-Short Form (ATSPPH-SF)

۲۰۰ شرکت‌کننده یا ۵ تا ۲۰ نفر به ازای هر سؤال نیاز است و در مطالعه حاضر به منظور اطمینان از کفایت حجم نمونه ۲۸۵ داده جمع‌آوری شد تا کفایت لازم را برای اعتبار نتایج فراهم و سوگیری را کاهش دهد (Kyriazos, 2018). با توجه به محدودیت‌های دسترسی به دانش‌آموزان و ملاحظات اخلاقی، از روش نمونه‌گیری داوطلبانه استفاده شد. در برخی از مطالعات علوم انسانی با توجه به محدودیت‌های دسترسی به جامعه پژوهش و ملاحظات اخلاقی کلیدی مانند حفظ محرمانگی و اجتناب از فشار بر شرکت‌کنندگان، از روش نمونه‌گیری داوطلبانه استفاده می‌شود (Crane & Broome, 2017). این رویکرد هرچند ممکن است سوگیری انتخابی ایجاد کند اما در پژوهش‌های روان‌شناختی که شرایط نمونه‌گیری تصادفی وجود ندارد یا این ترس وجود دارد که شرکت‌کنندگان تحت فشار موقعیتی به سوالات پاسخ دهند، رایج است و امکان جمع‌آوری داده‌های واقعی و متنوع را فراهم می‌کند (Cristello et al, 2024). برای کاهش سوگیری احتمالی، پرسش‌نامه در گروه‌های مجازی متنوع دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه اردکان منتشر شد تا داوطلبان با ویژگی‌های متنوع (جنسیت، پایه تحصیلی، و وضعیت تحصیلی) اطمینان حاصل در پژوهش مشارکت نمایند. این شیوه می‌تواند سوگیری را کاهش دهد (Crane & Broome, 2017). معیارهای ورود به مطالعه شامل: داشتن سن ۱۵ تا ۱۸ سال، تحصیل در یکی مدارس دوره دوم متوسطه، داشتن رضایت برای شرکت در پژوهش و معیارهای خروج از مطالعه نیز شامل عدم دقت در پاسخگویی به پرسش‌نامه‌ها در نظر گرفته شد. به منظور جمع‌آوری داده‌ها پس از کسب هماهنگی با مسئولین آموزش و پرورش اردکان، پرسش‌نامه‌ها به صورت الکترونیکی طراحی و در گروه‌های مجازی دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه منتشر شد. اطمینان از محرمانه بودن داده‌ها برای داوطلبان مشارکت‌کننده و عدم مشکلات قانونی و مالی برای آن‌ها به‌عنوان ملاحظات اخلاقی تضمین شد.

پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه: این پرسش‌نامه که یک معیار خودگزارشی است در ۱۰ سؤال برای ارزیابی نگرش به مشاور مدرسه طراحی شده است. سؤالات پرسش‌نامه بر اساس مصاحبه‌های عمیق انجام شده در طی یکسال با دانش‌آموزان نوجوان در مرکز مشاوره آموزش و پرورش اردکان و بررسی منابع پژوهشی، کسب نظر از خبرگان دانشگاهی و غیر دانشگاهی طراحی شد. فرم اولیه پرسش‌نامه دارای ۱۵ سؤال بود که در نهایت پس از ادغام برخی از سؤالات به ۱۰ سؤال کاهش یافت. پاسخگویی به سؤالات در یک مقیاس ۵ گزینه‌ای شامل کاملاً مخالفم (۱)، مخالفم (۲)، نه موافق و نه مخالف (۳)، موافقم (۴)، کاملاً موافقم (۵)، انجام می‌شود. نتایج تحلیل عاملی اکتشافی نشان داد پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه تک‌عاملی و دارای ۱۰ سؤال است که ۵۸/۳۱ درصد واریانس را تبیین می‌کند. همسانی درونی پرسش‌نامه با استفاده از روش همبستگی گوپه-کل محاسبه شد و بالاتر از ۰/۵ به دست آمد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نشان داد بارهای عاملی بالای ۰/۴۰ بوده و شاخص‌های برازش مطلوب هستند که از روایی سازه پرسش‌نامه پشتیبانی می‌کنند. مقدار آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب پرسش‌نامه است.

پرسشنامه‌ی نگرش به سمت جستجوی کمک روانشناختی حرفه‌ای^۱: به منظور بررسی کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی از پرسشنامه‌ی نگرش به دنبال جستجوی کمک روانشناختی حرفه‌ای استفاده شد. این پرسشنامه یک ابزار خودگزارشی با ۱۰ ماده است که توسط Fischer & Farina, 1995، و به منظور ارزیابی نگرش شرکت‌کنندگان در جستجوی خدمات بهداشت روان حرفه‌ای طراحی شده است. پرسشنامه در مقیاس ۴ درجه‌ای لیکرت از کاملاً غلط (۰) تا کاملاً درست (۳) تنظیم شده است. سوالات ۱، ۳، ۶، ۸، ۹ و ۱۰ به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. حداقل نمرات ۰ و حداکثر آن ۳۰ بوده و نمرات بالا نشان‌دهنده، کمک‌طلبی روانشناختی بالاتر خواهد بود. Fischer & Farina, 1995، همبستگی بین فرم کوتاه ۱۰ ماده‌ای و اصلی مقیاس ۲۹ سوالی را ۰/۸۷ و همچنین پایایی پرسشنامه را با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۹۱ گزارش کردند. Hancock, 2019 Karaffa &، پایایی پرسشنامه را در یک جامعه شامل ۵۷۳ دانشجوی دامپزشکی بررسی و میزان پایایی را ۰/۸۶ گزارش کردند. در پژوهش حاضر روایی پرسشنامه

^۱. Attitudes Toward Seeking Professional Psychological Help-Short Form (ATSPPH-SF)

توسط ۸ نفر از اساتید دانشگاه تأیید شد. شاخص روایی محتوایی CVI، ۰/۸۴ و شاخص CVR نیز ۰/۹۳ به دست آمد که نشان‌دهنده روایی محتوایی مطلوبی است. در مطالعه Shomali et al, 2020 پایایی پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۷۱ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۷۴ به دست آمد.

مقیاس ترس از ارزیابی منفی: مقیاس ترس از ارزیابی منفی توسط Leary, 1983 طراحی شد و شامل ۱۲ گویه است و پاسخ به گویه‌ها از ۱ (به هیچ وجه درباره من صدق نمی‌کند) تا ۵ (بسیار زیاد درباره من صدق می‌کند) نمره‌گذاری می‌شوند. به منظور بررسی پایایی این ابزار لری همسانی درونی مقیاس را برابر با ۰/۹۶ و پایایی بازآزمایی بعد از چهار هفته را ۰/۷۵ گزارش کرده است. در پژوهش امرایی و همکاران (۱۳۹۰)، نتایج تحلیل عامل اکتشافی با استفاده از چرخش اولیمن نشان داد که مقیاس ترس از ارزیابی منفی از دو عامل تشکیل شده است. همبستگی معنادار بین نمره کلی و زیرمقیاس‌های ترس از ارزیابی منفی با زیرمقیاس‌ها و نمره کلی پرسشنامه دشواری‌های بین فردی و مقیاس اضطراب اجتماعی نوجوانان، روایی همگرایی مقیاس را تأیید کرد. در مطالعه مذکور ضرایب آلفای کرونباخ برای نمره کلی، مقیاس ترس از ارزیابی منفی و زیرمقیاس‌های سؤال‌های نمره گذاری شده مثبت و سؤال‌های نمره گذاری شده منفی به ترتیب برابر با ۰/۸۰، ۰/۸۲، ۰/۸۱ و ضرایب بازآزمایی با فاصله (دو هفته) برای نمره کلی و زیرمقیاس‌ها بین ۰/۷۷ - ۰/۷۹ به دست آمد. در مطالعه Shomali et al, 2024 نیز پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۹۶ به دست آمد. در پژوهش حاضر نیز پایایی پرسشنامه از طریق آلفای کرونباخ محاسبه و ۰/۸۹ به دست آمد.

برای طراحی پرسشنامه، ابتدا بر اساس مصاحبه‌های عمیق با ۲۰ دانش‌آموز نوجوان در مرکز مشاوره آموزش و پرورش اردکان، مرور ادبیات پژوهشی (مانند 1975؛ Ooi et al, 202؛ Baker & Slakter, 1975)، و بررسی منابع رسانه‌ای، ۱۵ سؤال اولیه تدوین شد. سپس، این سؤالات توسط ۵ متخصص در حوزه روانشناسی تربیتی و مشاوره بررسی شد. در این مرحله، سؤالات دارای همپوشانی حذف و برخی ادغام شدند تا در نهایت ۱۰ سؤال نهایی با تمرکز بر نگرش به اعتماد و ادراک از مشاوران مدرسه انتخاب شود. برای تأیید روایی محتوایی پرسشنامه نگرش به مشاور مدرسه، از دو شاخص نسبت روایی محتوایی و شاخص روایی محتوایی استفاده شد. ۵ خبره با تخصص در روان‌شناسی و روان‌سنجی دعوت شدند تا ۱۰ گویه باقیمانده را ارزیابی کنند. خبرگان هر گویه را از نظر ضرورت و ارتباط با سازه بررسی کردند. نتایج نشان داد که روایی محتوایی تمامی گویه‌های باقی‌مانده بالاتر از ۰/۶۲ بود که مطلوب است (Law she, 1975). همچنین شاخص روایی محتوایی هر گویه بالاتر از ۰/۷۸ و برای کل مقیاس ۰/۹۶ بود که روایی محتوایی مناسبی را نشان می‌دهد (Lawshe, 1975). در مرحله بعد ابزار روی یک نمونه ۷۲ نفری پایلوت بررسی و آلفای کرونباخ برای کل سؤالات ۰/۸۵ به دست آمد. بنابراین در فرم نهایی حداقل نمره ۱۰ و حداکثر آن نیز ۵۰ بود که در آن کسب نمره بالاتر به معنی نگرش مثبت‌تر به مشاور مدرسه است. در مرحله بعد داده‌های اصلی در مدت یک‌ماه جمع‌آوری شد. در طول این مدت ۸۶۱ نفر پرسش‌نامه‌ها را مشاهده و ۲۸۵ نفر به سؤالات پاسخ دادند که از بین آن‌ها ۲۸۱ نفر معیارهای ورود به پژوهش را داشتند. در ادامه نیز پس از بررسی داده‌ها و حذف داده‌های پرت، ۲۷۳ داده تحلیل شد. همسانی درونی از طریق محاسبه همبستگی سؤالات آزمون با نمره کل و همچنین برای تعیین روایی سازه ابزار پژوهش از تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. روایی همگرا و واگرا به ترتیب از پرسشنامه کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی Fischer & Farina, 1995 و مقیاس ترس از ارزیابی منفی توسط Leary, 1983 استفاده شد. پایایی پرسش‌نامه نیز با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه گردید. در مجموع داده‌های پژوهش به کمک روش‌های آماری توصیفی، روش آلفای کرونباخ، همبستگی پیرسون، آزمون‌های کایزر-میر-الکین (KMO)، کرویت بارتل، نمودار اسکری و چرخش متعامد و با استفاده از نسخه ۲۶ نرم‌افزار آماری spss و نسخه ۲۴ نرم افزار AMOS مورد تحلیل قرار گرفتند.

1. Fear of Negative Evaluation Scale

یافته‌ها

بررسی ویژگی‌های جمعیت‌شناختی شرکت‌کنندگان نشان داد از مجموع ۲۷۳ شرکت‌کننده در پژوهش، ۱۶۸ نفر (۶۱/۵ درصد) از شرکت‌کنندگان دختر و ۱۰۵ نفر (۳۸/۵ درصد) نیز پسر بوده‌اند. پایه تحصیلی ۱۱۴ نفر (۴۱/۸ درصد) دهم، ۱۲۳ نفر (۴۵/۱ درصد) یازدهم و ۳۶ نفر (۱۳/۲ درصد) نیز دوازدهم بوده است. همچنین وضعیت تحصیلی ۸۷ نفر (۳۱/۹ درصد) خوب (۲۰-۱۸)، ۹۹ نفر (۳۶/۲ درصد) متوسط (۱۸-۱۵) و ۸۷ نفر (۳۱/۹ درصد) نیز ضعیف (کمتر از ۱۵) بوده است. میانگین و انحراف معیار نمرات متغیرهای پژوهش به همراه وضعیت نرمال بودن داده‌های پژوهش به تفکیک جنسیت در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نگرش به مشاور مدرسه به تفکیک جنسیت (N=۲۷۳)

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	کجی	کشیدگی	معنی‌داری
نگرش به مشاور مدرسه	دختران	۳۰/۲۳	۹/۲۰	۰/۵۰۲	-۰/۰۲۵	P=۰/۰۷۵
	پسران	۳۳/۶۰	۷/۷۳	۰/۸۵۶	-۱/۳۰۹	
	کل	۳۱/۵۲	۸/۷۷	۰/۶۱۹	-۱/۰۵۶	

بر اساس یافته‌های جدول ۱، میانگین و انحراف معیار نمرات نگرش به مشاور مدرسه در گروه نوجوانان دختر به ترتیب ۳۰/۲۳ و ۹/۲۰؛ میانگین و انحراف معیار نمرات نگرش به مشاور مدرسه در گروه نوجوانان پسر به ترتیب ۳۳/۶۰ و ۷/۷۳ و میانگین و انحراف معیار نمرات کل نگرش به مشاور مدرسه به ترتیب ۳۱/۵۲ است. پیش از انجام تحلیل عاملی، ضریب آلفای کرونباخ گویه‌های پرسش‌نامه و همبستگی گویه تصحیح شده هر گویه با نمره کل پرسش‌نامه بررسی شد، پس از بررسی ضریب آلفای کرونباخ هر گویه به روش لوپ، مشخص شد که همه گویه‌های پرسش‌نامه نقش مناسبی در افزایش ضریب همسانی درونی کل آزمون داشتند. مقدار آلفای کرونباخ نیز ۰/۹۲ به دست آمد که نشان‌دهنده پایایی مناسب پرسش‌نامه است. شاخص‌های توصیفی و نقش گویه‌های آزمون در همسانی درونی کل آزمون در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: شاخص‌های توصیفی و نقش گویه‌های آزمون در همسانی درونی کل آزمون

بارعاملی	ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف گویه	همبستگی گویه تصحیح شده-کل	میانگین و انحراف معیار	گویه (در یکسال گذشته کدامیک از موارد زیر را انجام دادید)
۰/۶۷۰	۰/۹۱۱	۰/۷۰	۳/۰۲(۱/۳۳)	۱. به مشاور مدرسه اعتماد ندارم چون حرف‌های مراجعانش را به مدیر و کادر مدرسه می‌گویم (نمره‌گذاری معکوس)
۰/۷۰۶	۰/۹۰۸	۰/۷۴	۳/۲۳(۱/۲۴)	۲. به مشاور مدرسه اعتماد ندارم چون اگر با او حرفی بزنم برایم دردسر می‌شود (نمره‌گذاری معکوس)
۰/۸۴۰	۰/۹۰۳	۰/۸۳	۳/۵۱(۱/۱۴)	۳. به مشاور مدرسه اعتماد ندارم چون او هم مثل بقیه من را سرزنش می‌کند (نمره‌گذاری معکوس)
۰/۶۴۸	۰/۹۰۹	۰/۷۳	۳/۲۱(۱/۲۳)	۴. به مشاور مدرسه اعتماد ندارم چون او هم حرف‌های شبیه پدر و مادر و یا مربی پرورشی را

بارعاملی	ضریب آلفای کرونباخ در صورت حذف گویه	همبستگی گویه تصحیح شده-کل	میانگین و انحراف معیار	گویه (در یکسال گذشته کدامیک از موارد زیر را انجام دادید)
				می‌زند (نمره‌گذاری معکوس)
۰/۷۷۰	۰/۹۰۷	۰/۷۶	۳/۳۲(۱/۲۵)	۵. به مشاور مدرسه اعتماد ندارم چون به جای مشاور یا روانشناس بودن، مثل یک روحانی و یا موعظه‌گر رفتار می‌کند (نمره‌گذاری معکوس)
۰/۷۲۰	۰/۹۱۴	۰/۶۴	۲/۹۸(۱/۱۰)	۶. به مشاور مدرسه اعتماد دارم چون رازدار و قابل اعتماد است
۰/۶۵۴	۰/۹۱۵	۰/۶۲	۲/۹۲(۱/۰۵)	۷. به مشاور مدرسه اعتماد دارم چون او مثل بقیه من را نصیحت نمی‌کند
۰/۶۸۴	۰/۹۱۳	۰/۶۵	۳/۰۸(۱/۰۳)	۸. به مشاور مدرسه اعتماد دارم چون او مثل بقیه سعی ندارد چیزی که او دوست دارد را به من تحمیل کند
۰/۸۱۰	۰/۹۰۸	۰/۷۶	۳/۱۵(۱/۰۱)	۹. به مشاور مدرسه اعتماد دارم چون او مثل بقیه به من احساس گناه نمی‌دهد
۰/۶۳۸	۰/۹۱۸	۰/۵۵	۳/۰۸(۱/۰۶)	۱۰. به مشاور مدرسه اصلاً اعتماد دارم چون مثل سایرین من را قضاوت نمی‌کند

همان‌گونه که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، همه گویه‌های آزمون از همبستگی مناسبی با نمره کل آزمون برخوردار هستند و ضریب همبستگی همه گویه‌ها، بیشتر از $0/3$ ($0/55$ تا $0/83$) است (کلاین^۱، ۲۰۲۳)، بنابراین در مرحله اصلی پژوهش هیچکدام از گویه‌های پرسش‌نامه حذف نشد و تمامی ۱۰ سؤال نهایی در تحلیل باقی ماندند و تحلیل عاملی بر روی همه گویه‌ها انجام پذیرفت. علاوه بر این جدول ۲ نشان می‌دهد که سوالات ۱ تا ۵ نیز به صورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. همچنین نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد که بارهای عاملی هر یک از سوالات در محدوده $0/638$ تا $0/840$ و بالاتر از $0/4$ قرار دارد که مطلوب است. مقدار KMO و آزمون کرویت بارتلت برای پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه در جدول ۳ و شاخص‌های همبستگی آنتی-ایمیچ در جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۳: مقدار KMO و آزمون کرویت بارتلت برای پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه

آزمون کفایت نمونه‌برداری (KMO)	۰/۸۵۳
تخمین خی دو	۶۰۵/۴۰۹
آزمون کرویت بارتلت	۴۵
درجه آزادی	۰/۰۰۱
معنی‌داری	

¹. Kline

جدول ۴: شاخص‌های همبستگی آنتی‌ایمیج

سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
۱	۰/۸۴۹									
۲	-۰/۶۶۷	۰/۸۴۸								
۳	-۰/۰۴۸	-۰/۱۴۲	۰/۸۳۹							
۴	۰/۰۶۴	-۰/۰۶۶	-۰/۵۷۴	۰/۷۶۶						
۵	-۰/۰۹۹	۰/۰۰۳	۰/۰۲۲	-۰/۴۸۰	۰/۹۱۰					
۶	-۰/۰۲۷	-۰/۲۰۷	-۰/۳۸۱	۰/۳۱۳	-۰/۱۲۹	۰/۸۳۱				
۷	۰/۰۰۶	-۰/۰۵۸	۰/۰۶۵	-۰/۱۵۳	-۰/۱۲۶	۰/۰۰۲	۰/۹۳۸			
۸	-۰/۱۱۱	۰/۰۲۵	۰/۱۵۰	-۰/۳۰۷	۰/۰۵۳	-۰/۰۶۷	۰/۸۹۴	۰/۰۱۸		
۹	-۰/۰۲۶	۰/۰۷۷	-۰/۰۴۹	۰/۰۲۵	-۰/۰۹۵	-۰/۳۲۴	-۰/۳۰۳	۰/۸۷۷	۰/۳۵۵	
۱۰	-۰/۰۱۵	-۰/۰۵۶	-۰/۳۸۴	۰/۳۱۳	-۰/۱۲۸	۰/۲۲۰	۰/۰۱۵	-۰/۲۹۵	-۰/۲۹۵	۰/۸۰۷

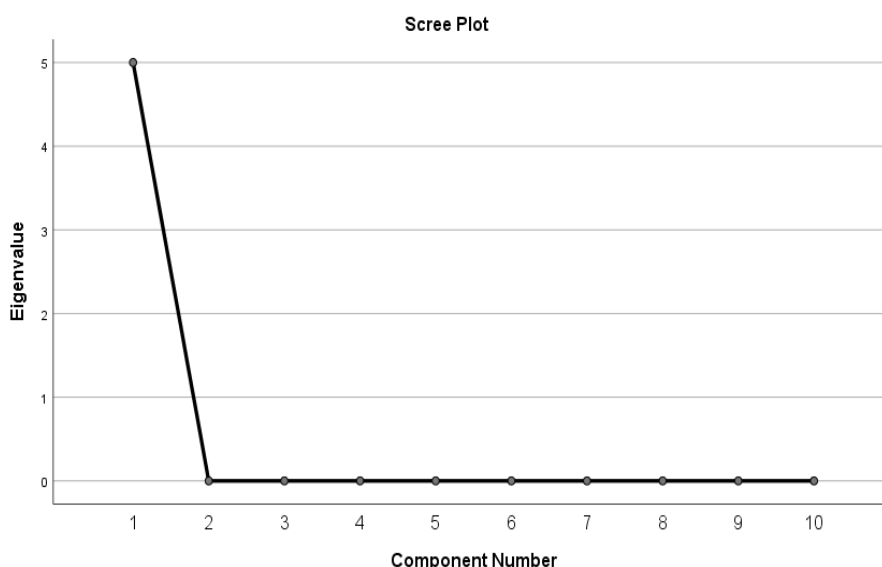
به منظور تحلیل عاملی اکتشافی ابتدا امکان انجام دادن تحلیل عاملی بر روی نمونه پژوهش با استفاده از آزمون بارتلت و شاخص کفایت نمونه‌برداری KMO بررسی شد. مطابق جدول ۳ مقدار KMO در پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه برابر ۰/۸۵۳ به دست آمد. با توجه به این که اندازه KMO بالاتر از ۰/۷۰ است می‌توان تحلیل عاملی را انجام داد و داده‌ها از کفایت نمونه برخوردار است. همچنین مقدار χ^2 در آماري آزمون کروی بارتلت (۶۰۵/۴۰۹) و معنی‌دار به دست آمد ($P < ۰/۰۰۱$). بنابراین علاوه بر کفایت نمونه‌برداری انجام دادن تحلیل عاملی نیز پذیرفتنی است. همچنین نتایج جدول ۴ همبستگی آنتی‌ایمیج^۱ و قطر اصلی آن (معیار بالای ۰/۵) نشان می‌دهد که داده‌های این پژوهش قابلیت استخراج عوامل را دارد و کفایت نمونه با توجه به ضرایب همبستگی بین گویه‌ها و ضرایب قطر اصلی ماتریس همبستگی مناسب است. واریانس کل توضیح داده شده، مقادیر ماتریس مؤلفه‌ها و مشترکات در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: واریانس کل توضیح داده شده، مقادیر ماتریس مؤلفه‌ها و مشترکات

شماره	مشترکات	مؤلفه‌ها	مقادیر ویژه اولیه			استخراج مجموع بارهای مربعی		
			کل	درصد واریانس	درصد تجمعی	کل	درصد واریانس	درصد تجمعی
۱	۰/۵۷۹	۰/۷۶۱	۰/۸۳۱	۵۸/۳۱۱	۵۸/۳۱۱	۵۸/۳۱۱	۵۸/۳۱۱	۵۸/۳۱۱
۲	۰/۶۳۱	۰/۷۹۴	۰/۸۸۷	۸/۸۷۱	۶۷/۱۸۲	۶۷/۱۸۲	۶۷/۱۸۲	۶۷/۱۸۲
۳	۰/۷۵۶	۰/۸۷۰	۰/۸۰۲	۸/۰۲۱	۷۵/۲۰۳	۷۵/۲۰۳	۷۵/۲۰۳	۷۵/۲۰۳
۴	۰/۶۲۵	۰/۷۹۱	۰/۶۲۱	۶/۲۱۴	۸۱/۴۱۷	۸۱/۴۱۷	۸۱/۴۱۷	۸۱/۴۱۷
۵	۰/۶۶۶	۰/۸۱۶	۰/۵۳۹	۵/۳۹۴	۸۶/۸۱۱	۸۶/۸۱۱	۸۶/۸۱۱	۸۶/۸۱۱
۶	۰/۵۱۰	۰/۷۱۴	۰/۵۱۳	۵/۱۳۴	۹۱/۹۴۵	۹۱/۹۴۵	۹۱/۹۴۵	۹۱/۹۴۵
۷	۰/۴۸۱	۰/۶۹۴	۰/۲۹۱	۲/۹۱۴	۹۴/۸۵۹	۹۴/۸۵۹	۹۴/۸۵۹	۹۴/۸۵۹
۸	۰/۵۲۳	۰/۷۲۳	۰/۲۳۰	۲/۲۹۷	۹۷/۱۵۶	۹۷/۱۵۶	۹۷/۱۵۶	۹۷/۱۵۶
۹	۰/۶۶۳	۰/۸۱۴	۰/۱۶۷	۱/۶۶۸	۹۸/۸۲۳	۹۸/۸۲۳	۹۸/۸۲۳	۹۸/۸۲۳
۱۰	۰/۳۹۵	۰/۶۲۸	۰/۱۱۸	۱/۱۷۷	۱۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰	۱۰۰/۰۰۰

^۱ Anti-image Correlation

برای تحلیل عاملی اکتشافی، از روش استخراج مؤلفه‌های اصلی با چرخش پرومکس^۱، استفاده شد. معیار انتخاب تعداد عوامل شامل مقادیر ویژه بیشتر از ۱ و بررسی نمودار اسکری بود. نتایج نشان داد که یک عامل با مقدار ویژه ۵/۸۳۱، ۵۸/۳۱۱ درصد از واریانس کل را توضیح می‌دهد. در تحلیل عاملی تأییدی، برازش مدل با روش بیشینه درست‌نمایی بررسی شد و شاخص‌های برازش مورد بررسی قرار گرفت. بر اساس نتایج جدول ۵ و تحلیل عاملی اکتشافی و چرخش پرومکس پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه تک عاملی است و تمامی مقادیر در واریانس کل توضیح داده شده، ماتریس مؤلفه‌ها و مشترکات، مقادیر مطلوب را نشان می‌دهد. نمودار اسکری برای تعیین تعداد عوامل پرسش‌نامه در شکل ۱ ارائه شده است.

شکل ۱: نمودار اسکری برای تعیین تعداد عوامل پرسش‌نامه

نمودار اسکری نشان می‌دهد که پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه تک عاملی است و با توجه به شیب دامنه، تنها عامل تشکیل‌دهنده پرسش‌نامه، بالاتر از شیب خط بوده و بقیه عوامل در یک محدوده و نزدیک به هم قرار دارند. به منظور بررسی روایی همگرا و واگرا، ضرایب همبستگی بین پرسش‌نامه کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی و مقیاس ترس از ارزیابی منفی با پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه محاسبه شد که نتایج آن در جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۶: ضرایب همبستگی بین کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی و ترس از ارزیابی منفی با نگرش به مشاور مدرسه به منظور بررسی روایی همگرا و واگرا

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	ضریب همبستگی	سطح معنی‌داری
کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی	نگرش به مشاور مدرسه	۰/۵۷۲	۰/۰۰۱
ترس از ارزیابی منفی		-۰/۴۳۶	۰/۰۰۱

نتایج جدول ۶ نشان می‌دهد که بین کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناختی و نگرش به مشاور مدرسه رابطه مثبت معنی‌دار ($r=0/572$; $P<0/001$) و بین ترس از ارزیابی منفی و نگرش به مشاور مدرسه رابطه منفی معنی‌دار ($P<0/001$)؛

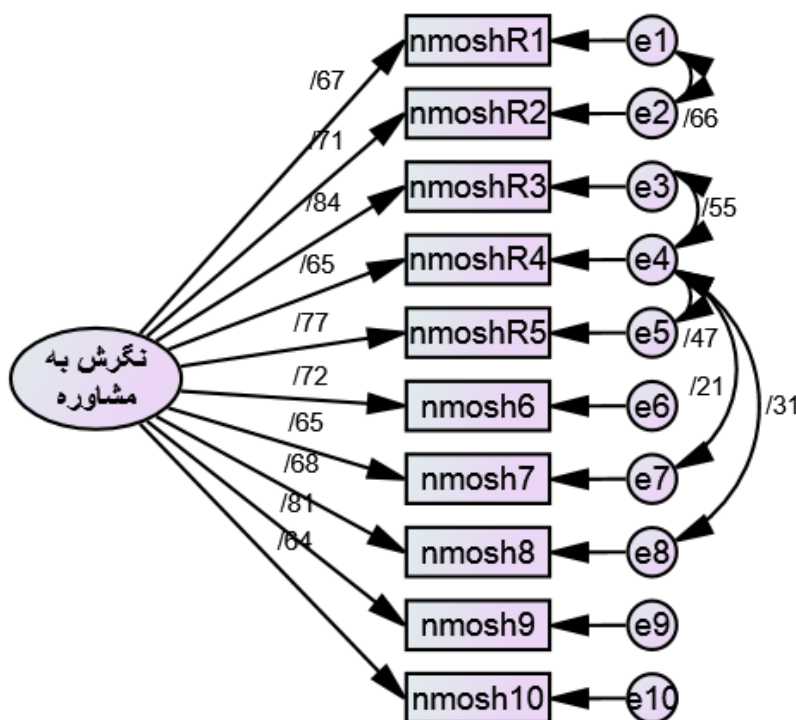
^۱. promax

وجود دارد که روایی همگرا و واگرا را نشان می‌دهد. شاخص‌های برازندگی تحلیل عاملی تأییدی در جدول ۷ ارائه شده است.

جدول ۷: شاخص‌های برازندگی تحلیل عاملی تأییدی

شاخص‌های برازش	GFI	NFI	CFI	IFI	TLI	RMSEA	p	χ^2/df	df	χ^2
دامنه پذیرش	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	<۰/۰۸	>۰/۰۵	<۳		
مقادیر به دست آمده	۰/۹۱۳	۰/۹۲۶	۰/۹۴۸	۰/۹۴۸	۰/۹۲۲	۰/۰۷۶	۰/۰۰۱	۲/۵۸۷	۳۰	۷۷/۶۳۶

برای بررسی برازندگی مدل عاملی از روش بیشینه درست‌نمایی استفاده شد. شاخص‌های بررسی برازندگی مدل عاملی ریشه واریانس خطای تقریباً ۰/۰۷۶، شاخص نیکویی برازش^۲ برابر با ۰/۹۱۳، شاخص برازندگی هنجار شده^۳ برابر با ۰/۹۲۶، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI) برابر با ۰/۹۴۸، شاخص برازندگی افزایشی^۴ برابر با ۰/۹۴۸ و شاخص توکر-لویس^۵ برابر با ۰/۹۲۲ به دست آمد که همگی بالای ۰/۹۰ بوده و برای برازش مدل مطلوب تلقی می‌شوند. همچنین مقدار $\chi^2/df = ۲/۵۸۷$ به دست آمد که مطلوب است (کلاین، ۲۰۲۳). علاوه بر این تمامی بارهای عاملی نیز بالاتر ۰/۴ به دست آمد که نشان‌دهنده مطلوب بودن بارهای عاملی است. بدین ترتیب روایی سازه ابزار از طریق تحلیل عاملی تأییدی، مورد تأیید قرار گرفت. بارهای عاملی هر یک از سؤالات در جدول ۳ و مدل عاملی پرسش‌نامه در شکل ۲ ارائه شده است.

شکل ۲: بارهای عاملی هر یک از سؤالات پرسش‌نامه

1. Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)
2. Goodness-of-Fit Index (GFI)
3. Normed Fit Index (NFI)/FI
4. Incremental Fit Index (IFI)
5. Tucker-Lewis Index (TLI)

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف ساخت و اعتباریابی پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه در نوجوانان ایرانی انجام شد. بررسی‌های انجام شده نشان داد که علی‌رغم مزایای مهم خدمات مشاوره‌ای در مدارس، بسیاری از نوجوانان نسبت به مشاوران مدرسه بی‌میلی یا نگرش منفی نشان می‌دهند و این مسأله می‌تواند ناشی از عواملی مانند انگ ادراک شده به مشاوره، ترس از قضاوت، عدم اعتقاد به کمک‌طلبی حرفه‌ای، اعتماد به محرمانه بودن جلسات و عوامل فرهنگی باشد (Fazlifar et al, 2024؛ Shomali et al, 2020؛ Kalkbrenner et al, 2019؛ Guo et al, 2015). نتایجی که بر اهمیت شناسایی، ارزیابی و رفع موانع نگرش به مشاوران مدرسه برای افزایش اثربخشی خدمات مشاوره‌ای و پرورش نگرش مثبت در بین دانش‌آموزان نسبت به کمک‌طلبی حرفه‌ای روانشناسی تأکید دارد. نتایج این مطالعه نشان داد پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه نوجوانان ایرانی از ویژگی‌های روانسنجی مناسبی برخوردار است. نتایج به دست آمده با نتایج مطالعات پیشین از جمله (Baker & Slakter, 1975؛ Ooi et al, 2020؛ Usher and Pajare, 2009؛ Fischer & Farin, 1995) همسوست.

مقایسه نتایج پژوهش حاضر با ابزارهای پیشین نشان می‌دهد که پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه با ۱۰ گویه و ساختار تک‌عاملی، در تعداد گویه‌ها کوتاه‌تر از بیشتر ابزارهای مشابه است و این ویژگی آن را برای کاربرد در محیط‌های آموزشی با محدودیت زمانی مناسب‌تر می‌سازد. برای مثال، پرسش‌نامه نگرش مشاور مدرسه (Baker & Slakter, 1975) با ۲۰ گویه و ساختار تک‌بعدی، مانند ابزار حاضر بر سنجش نگرش به مشاور تمرکز دارد، اما تعداد گویه‌های بیشتر آن اجرای عملی را دشوارتر می‌کند؛ روایی سازه آن با همبستگی‌های گویه-کل بالای ۰/۵۰ و پایایی (آلفای کرونباخ ۰/۸۵) مشابه ابزار حاضر است، اما پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه با آلفای کرونباخ ۰/۹۲ پایایی بالاتری دارد (Baker & Slakter, 1975؛ Kyriazos, 2018). در مورد مقیاس منابع خودکارآمدی مشاوره (اوی و همکاران، ۲۰۲۲) که با ۴۱ گویه و ۵ زیرمقیاس بر خودکارآمدی مشاوران تمرکز دارد، ابزار حاضر با تمرکز بر نگرش دانش‌آموزان به مشاور (نه خودکارآمدی مشاوران) متفاوت است و تعداد گویه‌های زیاد آن (۴۱ گویه) کاربرد عملی را محدود می‌کند (Ooi et al, 2020). مقیاس مهارت‌های غیرشناختی مشاور مدرسه (Dastbaz et al, 2024) با ۳۵ گویه و ساختار سه عاملی بر ارزیابی کمک مشاوران به مهارت‌های غیرشناختی دانش‌آموزان تمرکز دارد، در حالی که ابزار حاضر بر نگرش عاطفی-شناختی به مشاور تأکید دارد؛ روایی سازه آن با بارهای عاملی بالای ۰/۵ و پایایی داخلی (آلفای کرونباخ ۰/۸۹) مشابه است، اما ابزار حاضر با ۱۰ گویه کوتاه‌تر و پایایی بالاتر نسبت به آن برتری دارد (Dastbaz et al, 2024). مقیاس خودکارآمدی مشاوران (Usher and Pajare, 2009) با ۴۱ گویه و ۴ زیرمقیاس بر منابع خودکارآمدی مشاوران تمرکز دارد، در حالی که ابزار حاضر بر نگرش دانش‌آموزان تأکید دارد (Usher and Pajare, 2009؛ Kyriazos, 2018). در نهایت، جهت‌گیری به کمک‌طلبی حرفه‌ای (Fischer & Farin, 1995) با ۱۰ گویه و ساختار تک‌بعدی، مانند ابزار حاضر بر نگرش به کمک‌طلبی تمرکز دارد اما تمرکز آن بر نگرش کلی است و بر نگرش به مشاور مدرسه متمرکز نیست (Fischer & Farin, 1995).

از منظر نظری، نتایج به دست آمده با نظریه رفتار برنامه‌ریزی‌شده^۱ (Ajzen, 1991) و مدل باورهای سلامت^۲ (Rosenstock, 1974) هم‌خوانی دارد؛ نگرش به عامل خدمات (مشاور مدرسه) یکی از پیش‌بینی‌کننده‌های قوی قصد رفتاری برای کمک‌طلبی است. همبستگی بالای نگرش به مشاور مدرسه با نگرش کلی به کمک‌طلبی حرفه‌ای نشان می‌دهد که تجربه دانش‌آموز از مشاور مدرسه می‌تواند نگرش عمومی به خدمات روان‌شناختی را شکل دهد. در عین حال، همبستگی منفی با ترس از ارزیابی منفی تأیید می‌کند که انگ اجتماعی و ترس از قضاوت همچنان مانع اصلی مراجعه در فرهنگ ایرانی است (Shomali et al, 2020).

^۱. The theory of planned behavior

^۲. The health belief model

در مجموع نتایج نشان داد، پرسش‌نامه نگرش به مشاور مدرسه به‌عنوان اولین ابزار کوتاه، تک‌عاملی و بومی در ایران، خلأ مهمی را در ارزیابی نگرش دانش‌آموزان به خدمات مشاوره مدرسه برطرف می‌کند و می‌تواند به افزایش نرخ واقعی کمک‌طلبی و بهبود سلامت روان و عملکرد تحصیلی نوجوانان کمک شایانی نماید. از منظر کاربردی، این ابزار امکان غربالگری سریع نگرش منفی در سطح مدرسه را فراهم می‌کند و می‌تواند به‌عنوان شاخص کلیدی در ارزیابی اثربخشی برنامه‌های آموزشی مشاوران و کارگاه‌های آموزشی به‌کار رود. مدیران مدارس و سیاست‌گذاران آموزشی می‌توانند با اجرای سالیانه این پرسش‌نامه، مدارسی را که میانگین نگرش در آن‌ها پایین است شناسایی کرده و مداخلات هدفمند (مانند آموزش مهارت‌های ارتباطی مشاوران یا جلسات آشنایی دانش‌آموزان با مشاوره مدرسه) طراحی کنند. همچنین، در پژوهش‌های آینده می‌توان از این ابزار به‌عنوان متغیری در جهت بررسی رابطه مشکلات روانی و رفتار کمک‌طلبی استفاده کرد.

با وجود این نقاط قوت، نمونه‌گیری داوطلبانه و تمرکز بر یک شهر (اردکان) از محدودیت‌های اصلی پژوهش است که تعمیم‌پذیری نتایج را محدود می‌کند. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی، این پرسش‌نامه در نمونه‌های تصادفی از جوامع دیگر و با گروه‌های سنی متفاوت اعتباریابی شود و پایایی بازمی‌آزمایی و روایی ملاکی آن نیز بررسی گردد. همچنین، استفاده از نمونه‌گیری داوطلبانه به دلیل محدودیت‌های اجرایی و دسترسی به نمونه ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج را محدود کند. برای رفع این محدودیت، پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از روش‌های نمونه‌گیری تصادفی مانند نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای استفاده شود.

مشارکت نویسندگان

در این پژوهش، مهدی شمالی احمدآبادی به ایده‌پردازی، انتخاب موضوع، تدوین مبانی نظری، تجزیه و تحلیل داده‌ها، نگارش بخش‌های اصلی مقاله، بحث و نتیجه‌گیری پرداخته است. عاطفه برخوردار احمدآبادی نیز در جمع‌آوری منابع و ویراستاری مقاله مشارکت داشته است. هر دو نویسنده در نگارش و تنظیم نهایی متن و اعمال اصلاحات پیشنهادی داوران مشارکت داشته‌اند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از همه مدیران مدارس و دانش‌آموزانی که در تکمیل پرسشنامه‌ها مشارکت کردند تشکر می‌کنند.

تعارض منافع

«مطالعه حاضر با حمایت معنوی آموزش و پرورش شهرستان اردکان و بدون حمایت مالی انجام شده و هیچ‌گونه تضاد منافی برای نویسندگان و سایر افراد در مقاله وجود ندارد.»

References

Abedi Parija, H. & Sadeghi, E. (2023). Analyzing The Tendency Towards High-Risk Behaviors In Secondary School Students: Measuring Gender Differences Based On Individual, Family And Peer Factors. *Journal of Pouyesh in Education and Consultation (JPEC)*, 1401(17), 34-57. [In Persian]

Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. [https://doi.org/10.1016/0749-5978\(91\)90020-T](https://doi.org/10.1016/0749-5978(91)90020-T)

Baker, S. B. , & Slakter, M. J. (1975). Validity and reliability of the school counselor attitude inventory. *Measurement and Evaluation in Guidance*, 7(4), 239-242. <https://doi.org/10.1080/00256307.1975.12022652>

Crane, S. , & Broome, M. E. (2017). Understanding ethical issues of research participation from the perspective of participating children and adolescents: a systematic review. *Worldviews on evidence-based nursing*, 14(3), 200-209. <https://doi.org/10.1111/wvn.12209>

Cristello, J. V. , Strowger, M. , Moreno, M. A. , & Trucco, E. M. (2024). Navigating the modern landscape of social media: Ethical considerations for research with adolescents and young adults. *Translational issues in psychological science*, 10(2), 123. <https://doi.org/10.1037/tps0000408>

Dastbaz, A. , Lanz, M. , Confalonieri, E. , Soheili, F. , & Ohrt, J. H. (2024). Psychometric assessment of the Persian translation of the School Counselor Noncognitive Skills Scale using Iranian high-school students. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*, 34(3), 306-318. <https://doi.org/10.1177/20556365241273516>

de De Heer, C. , Finkenauer, C. , & Stevens, G. (2025). Different trajectories of adolescent mental health problems before and over the course of COVID-19: Evidence of increase, decrease, and stability. *PLOS Mental Health*, 2(5), e0000292. <https://doi.org/10.1371/journal.pmen.0000292>

Fazlifar, K., Modanloo, S., Aghaei, N., & Nikbakht, R. (2024). The relationship between mental health literacy and attitude towards seeking professional psychological help in adolescents. *Journal of Mazandaran University of Medical Sciences*, 33(230), 89-85. [In Persian]

Fischer, E. H. , & Turner, J. I. (1970). Orientations to seeking professional help: development and research utility of an attitude scale. *Journal of consulting and clinical psychology*, 35(1p1), 79. <https://doi.org/10.1037/h0029636>

Geravand, F. , Shokri, O. , Khodaei, A. , Amraei, M. , & Toulabi, S. (2011). Standardization, validity and reliability of the Brief Fear of Negative Evaluation Scale for 12–18-year-old adolescents in Tehran. *Studies in Psychology and Educational Sciences*, 7(1), 65–96. [In Persian]

Gbaguidi, V. E. , & Adetou, D. (2024). Factors affecting school dropout: Comparative study of rural and urban settings. *International Journal of Educational Management and Development Studies*, 5(2), 233-256. <https://doi.org/10.53378/353073>

Guo, S. , Nguyen, H. , Weiss, B. , Ngo, V. K. , & Lau, A. S. (2015). Linkages between mental health need and help-seeking behavior among adolescents: Moderating role of ethnicity and cultural values. *Journal of counseling psychology*, 62(4), 682. <https://doi.org/10.1037/cou0000094>

Hamidipour, R., & Ezadian, E. (2023). Prediction of academic procrastination based on bullying, victimization and family emotional behaviors in adolescents. *Journal of Pouyesh in Education and Consultation (JPEC)*, 1402(18), 262-283. [In Persian]

Hosseini, S. , Karimi, S. and Peimanpak, F. (2023). Psychometric Characteristics of the Persian Version of the School Counselors Self-Efficacy Resource Scale. *Quarterly of Educational Measurement*, 14(54), 56-78. [In Persian]

Jia, L. , Wenxuan, S. , Lu, Y. , & Qian, W. (2025). A Study on the Innovative Practice Effect of School-based Adolescent Anxiety Counseling Focusing on Cognitive Behavioral Therapy Techniques. *A Study on the Innovative Practice Effect of School-based Adolescent Anxiety Counseling Focusing on Cognitive Behavioral Therapy Techniques*, 7(4), 505-511. <https://doi.org/10.35534/pc.0704080>

Kalkbrenner, M. T. , Neukrug, E. S. , & Griffith, S. A. M. (2019). Appraising counselor attendance in counseling: The validation and application of the revised Fit, Stigma, and Value Scale. *Journal of Mental Health Counseling*, 41(1), 21-35. <https://doi.org/10.17744/mehc.41.1.03>

Kline, R. B. (2023). Principles and practice of structural equation modeling. *Guilford publications*.

Kyriazos, T. A. (2018). Applied psychometrics: Sample size and sample power considerations in factor analysis (EFA, CFA) and SEM in general. *Psychology*, 9(8), 2207–2230. <https://doi.org/10.4236/psych.2018.98126>

Lawshe, C. H. (1975). A quantitative approach to content validity. *Personnel Psychology*, 28(4), 563–575. <https://doi.org/10.1111/j.1744-6570.1975.tb01393.x>

Ooi, P. B. , Khor, K. S. , Tan, C. C. , & Ong, D. L. T. (2022). Depression, anxiety, stress, and satisfaction with life: Moderating role of interpersonal needs among university students. *Frontiers in Public Health*, 10, 958884. <https://doi.org/10.3389/fpubh.2022.958884>

Rosenstock, I. M. (1974). Historical origins of the health belief model. *Health education monographs*, 2(4), 328-335. <https://doi.org/10.1177/109019817400200405>

Roziqi, M. (2025). Career guidance and counseling strategy based on nusantara culture for the implementation of the independent curriculum in high school: A narrative review. *Psychology in the Schools*, 62(5), 1567-1573. <https://doi.org/10.1002/pits.23415>

Sabagh Kermani, L., & Fouladchang, M. (2023). Investigating the relationship between Early Maladaptive Schemas with Job Stress and Job Self-Efficacy of elementary teachers in the 2nd district of Kerman. *Journal of Pouyesh in Education and Consultation (JPEC)*, 1401(17), 111-131. [In Persain]

Sapitri, S. , & Syafiq, M. (2025). Analysis of Career Planning Level of High School Students: The Impact of Career Counseling in Schools. *Indonesian Journal of Guidance and Counseling Studies*, 2(1), 1-8. <https://doi.org/10.64420/ijgcs.v2i1.235>

Shomali Ahmadabadi, M., Pourjanab Elahi, M., Behjat, A., & Barkhordari Ahmadabadi, A. (2020). The Role of Experiential Avoidance and Professional Assistance Orientation in Predicting Covid Anxiety-19. *Quarterly Journal of Excellence in Counseling and Psychotherapy*, 9(36), 67-78. [In Persain]

Shomali Ahmadabadi, M. , Zabihi, M. , Khodarahmi, A. , & Barkhordari Ahmadabadi, A. (2024). Mediating role of self-criticism in the relationship between fear of negative evaluation and self-compassion with social anxiety in Yazd medical students. *Journal of Shahid Sadoughi University of Medical Sciences*, 32(8), 8160–8172. <https://doi.org/10.18502/ssu.v32i8.16856>

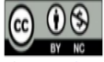
Shum, C. , Dockray, S. , & McMahon, J. (2024). The relationship between cognitive reappraisal and psychological well-being during early adolescence: A scoping review. *The Journal of Early Adolescence*, 02724316241231918. <https://doi.org/10.1177/02724316241231918>

Usher, E. L. , & Pajares, F. (2009). Sources of self-efficacy in mathematics: A validation study. *Contemporary educational psychology*, 34(1), 89-101. <https://doi.org/10.1016/j.cedpsych.2008.09.002>

Wiglesworth, A. (2024). Risk for suicide in adolescence: how identity, development, and minority stress may shape neurobiological responses to social rejection. *Biological psychiatry*, 95(12), 1060-1062. <https://doi.org/10.1016/j.biopsych.2024.04.007>

Xiao, Q. Q. , Huang, X. H. , Yang, J. , Wang, C. , Mu, Y. F. , Cai, J. , . . . & Ran, M. S. (2025). Effects of life rules on mental health and behavioral problems among adolescent and youth students: A

survey after the lifting of COVID-19 restrictions in China. *BMC Public Health*, 25(1), 722. <https://doi.org/10.1186/s12889-025-21968-1>

COPYRIGHTS

©2025 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.